

BUDA-PESTA

19 Februaru st. v.
3 Martiu st. n.

Va eși joi'a și duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 15.

ANULU XIV.

1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romanî'a 2 galbeni

„Complimentulu“ în dantiulu natiunalu „Roman'a.“

(Studiu esteticu de carnaval, de unu nedantiitoru.)

(Fine.)

Ajeptaramu deja, că în dantiu înca se esprime caractrul cutarei natiuni. Cine nu întielege p. e., câtu de batetoru la ochi e espresa natur'a infocata și stemperamântulu asiaticu colericu alu poporului magiaru în *csárdás*-ulu lui rapede și turbulentu că vântósele? Câtu de firesce e respicata fineti'a practica și peste totu natur'a usióra și cocheta a Francesului în cadrilu, în carele dânsulu par' că ambla asiá dicându numai în vârfulu degetelor, și par' că pentru mai usiór'a miscare vré sè se înaltie și sbóre prin aeru ?

Acum înse sè cercetâmu, pentru punctulu-de-vedere controversu, cum e din fire Româ-nulu nostru? Peste totu graindu, se póte sustiné, că Românu e de stemperamântu colerico-melancolicu. Chiar în cântecele sale poporale înca se respica destulu de marcatu acésta duplicitate de elemente esentiale, acést'a compositiune a temperamentului seu. Ele, considerându natur'a lor mai intima, se împartu proprie în nu mai multu, decâtu dóue clase : în *hore* au *doine*, séu în cântece de bucuría au de jale, séu în cântece colerice au melancolice. Dreptu, că alte ginti înca posedu cântece poporale atâtu de jale și tristétia, câtu

și de bucuría și desfetare, precum ést'a cercu-stârile vietii omenesci pré naturalu o aducu cu sine la veri-care p' poru; dara arete-ni-se acea poesía poporala pe lume, în care contrastulu între cântece de jale și de bucuría sè fia baremi aprosimativu asiá de aprigu și marcatu din tóte puntele-de-vedere, fia din alu poemei ênsesi, fia din alu melodiei, cum e dânsulu între doin'a și hor'a românesca ?

Mersulu doinei, metricu uniformu și tonicu protrasu, e óresicum melancolî'a ênsasi personificata; e o aprofundare în cele mai ascunse și mai intime misterie ale cutarui obiectu, o contemplatiune asiá dicându religiósamorală și filosofica; la ce vedi bine nu puçinu adause sórtea apesátóre din trecutul poporului românu. Românu e greu la ânima; multimea și marimea simtiemintelor stêrnite de suferintie varie o apésa cu greutate de alpi; de acea doin'a lui în viersu că și în melodía e, că sè graimú asiá, unu lungu suspinu din adânculu sufletului. Dara precum în natura

Dupa dulcétia veninu,

Dupa noru vine serinu;

și precum în cup'a amaritiunilor vietii îndurat'a mâna a destinului amestecà pré întielep-

tiesce o dóse mai mare au mai mica de dulcétia : asiá se templà acést'a si in viéti'a milenaria a Româmului. Intre nenumeratele lui díle rele resari si câte un'a mai buna, mai de suferitu, pe care apoi dênsulu si-o fece si face si mai de suferitu, dându-se acelei esaltate, ba putere-amu dice stravagante voiosie, ce respira din horele cu iuiturele si alalte cântece ale sale de tienórea acést'a. *)

Horele forma, precum afirmaramu, unu contrastu frapantu doinelor, carele inse urmédia pré naturalu din aieptat'a profunditate a simtiemintelor Româmului si din contemplațiunea lui filosofica. In ceste adeca Româmulu contempla si deplânge destinu-si fatalu, sórtea sa grea, de nesuferitu. Pe acést'a apoi neputându-o schimbá, óresicum se resémna barbațesce cá unu adevératu filosofu, spre a gustá din bucuríele si bunetátile vietii atát'a, câtu póte si câtu i s'a datu; nu inse fara a-si versá veninulu ironíei si sarcasmului seu a supra acelei nemutabilitáti a sortii neesorabile. De aci, pe lánge aerulu voiosíei, tonulu ironico-sarcasticu, adese pré muscatoru. ce caracteriséza horele si alesu iuiturele române.

Cu observatiunile ultime stà in legatura pré firésca dantiulu românu; ele cadra si la dantiulu rom. In dantiu, se întielege de sine, Româmulu se afla in starea de bucuría a suflutului seu, când apoi celu puçinu pe unu momentu uita de atâte restriste, impilári si umiliri seculare. Ba nu, nu dicemu bine; elu nu uita; ci tocmai pentru cá óresicum i trecu si fulgera si acum prin minte acele nedreptátri neomenóse, elu se revólta in internulu seu, mândri'a lui natiunala se descépta într'ênsulu putinte, elu e superbu de datinele si de tóta finti'a sa româna, sângele românu cure prin vène-i mai infierbentatu, nu i pasa nici de nedreptáti, nici de nedreptatitori, si in acésta colera leina a sa se simte capace de a dá pieptu cu o lume întréga. Ên ascultati-lu numai, cum si ce iuesce dênsulu saltându, si de securu ne veti dá pe deplinu dreptu, ne veti aprobá pe deplinu asertulu:

„ . . . Crepe-mi sur'a opincutia,
Si sè moru in jocu cu tine,
Mario Mariutia . . .
Dati, voinici, mai tare;
Tóta lumea sè se mire,
Si Dumnedieu sântulu . . .
Cà mie nu-mi pasa

*) Vedi si *Enr. Ehrlich* melodíele românesci, in „Român'a Literaria“, Iasi 1855; si *A. de Gerando La Transsylvanie et ses habitants*, Paris 1845, t. I. pag. 322—3 si 342.

Nici de voda, nici de draculu,
Nici de tata so celu mare,
Dati, voinici, mai tare!“

(Alesandri.)

Rogu-ve, unde póte fi vorba aice in dantiulu românu séu in „roman'a“ de vre o umilintia a Româmului si de espressiunile ei, poclónenele si complimentele, când mândrulu Românu provóca chiar si pe Ddieu sântulu sè se mire de dênsulu? Când elu stà in pêra•si cu voda, si cu draculu si cu tata seu celu mare, nepasându-i de dênsii? Cu adevératu nimica mai neromânescu in „roman'a“ séu in ori-care altu saltu românu, decátu complimentulu. Asiá se vijesce elu in dantiurile nóstre natiunale, cá pumnulu in façia.

Nu dara „complimentu“, ci „pasu de mândria“! Asiá sè numimu si asiá sè si facemu acea figura maiestósa si plina de graçia si demnitate, pe care — dupa fia-cari doi „pasi de aventu“, ce in „roman'a“ totu pe dóue tacte câte de $\frac{2}{4}$ ale musiciei se esecuta acusi in drépt'a acusi in stâng'a, acusi éra înainte ori inderetru — parechi'a dantiuitóre o face într' unu locu éراسi pe dóue tacte si astfelu, cà saltatoriulu cu rapediune si cu prevenirea musiciei tactului primu din cele dóue se redica pe vêrfulu piciorului dreptu, dupa acea pe music'a tactului ênsusi in tempo de unu-doi-trei se demite ântâiu pe calcâiulu dreptu fostu redicatu, apoi demite piciorulu stângu, éراسi fost redicatu, in fine pe a dóu'a diumetate a unui si aceluia-si tactu redica si demite si piciorulu dreptu; acést'a se repete întocmai pe alu doile tactu. Càci, precum observaramu mai susu, in „roman'a“ totu dupa dóue tacte de doi pasi de aventu urmédia dóue tacte éراسi pentru doi pasi de mândria; numai câtu la primulu din acesti ultimi, cei doi dantiuitori într'o paruchia dau o mica întorsura corpului lor fia-care spre in afara, éra la alu doile pasu de mândria fia-care spre olalta.

Sè nu se iee in nume de reu, ne rogâmu, acésta scurta esplicare de la unu nedantiuitoru; nici sè se obiecte din vre-o parte scrítoriului sirelor presente, cá dênsulu si-ar fi bagêndu lingur'a unde nu-i ferbe ól'a. Est'a nu stà. Vocatiunea lui presenta fiindu-i a se ocupá între alte si cu regin'a artilor liberale. cu poesí'a, acést'a, cum aretaramu in cele precedente stà in legatura mai strinsa au mai laesa cu tóte celelalte arti; între dênsele si cu dantiulu. Afara de acea, totu ce e românescu, nu póte fi, credemu, lucru indiferentu nici unei ânime române. Pe urma tienumu de lipsa

acea mica esplanatiune si pentru cà, cu durere bagaramu de séma, cà din junimea nóstra actuala între sute de ênsi nu mai affi nici macaru unulu, carele sè scía si sè faca în „roman'a“ memoratulu pasu pe câtu de frumosu pe atâtu si maiestatecu. Toti, dara toti sînt complementisti. Pâna si în descrierea detaiata si altu cum bine facuta, ce se publicà în „Familia“ pare-ni-se din 1870, se scrie si se recomanda numai complimentu si érași complimentu. Toti se inchina, se complimentéza, se pléca, se poclonescu si — se umilescu . . .

Noi ne încumetâmu a ne redicá vocea, în numele geniului romanismului, contra atâté complimente si poclône! Au nu ne au fost ele de ajunsu în tristulu trecut? Si chiar si atunce, déca aristocratia si întieleginti'a nóstra pâna atunce s'a totu poclonitu si în drépt'a si în stâng'a si înainte si înderetru si la tóta lumea, pâna când debila la ângeru nici cà mai cutezà a se respicá româna; poporulu rom. înse, bietulu si apesatulu si impilatulu si maltratatu poporu rom. n'a facutu asiá. Elu pastrà cu scumpetate, de si semi-consciú, suvenirea gloriei strabune si a descendintiei sale glorióse în datinele, cânturile, dantiurile si alalte traditiuni ale sale. Elu întru aceste se simte în trupu si în sufletu si în tóta fiinti'a sa Românu, Românu, nu umilitu si poclonitu. ci superbu si mîndru de alu seu nume. Pentru acést'a unu Gerando si alti straini invetiati si nepartiali nu potu sè-lu admire destulu. Sè nu comitemu drept'acea sacrilegiulu de a-i profaná aceste preçióse clenodie stramosiesci chiar noi inteliginti'a lui si chiar în acestu timp, când sórele dreptátii începe a-si mai reversá radiele sale si a supra uitatei ginti latine de la Istru si Carpati.

Priviti numai, rogu-ve, la Românu tie-ranu instratu în dantiulu: delungat'a ori ardelén'a ori hatiegan'a ori în veri care altulu. Cum cu alés'a ânimei sale se avênta maiestosu doi pasi înainte, nepasându-i de nimene si de nimica, par' cà lumea tóta e a lui! Priviti-lu, cum dupa acea face cei doi pasi de mîndria, cu fruptea redicata, înalta si mîndra, cà si când ar desfide pe privitori sè-lu admire în acésta a sa consciuta mîndria natiunala românesca! În adeveru poporulu rom. nu e mai puțin admirabilu în acésta trasetura a caracterului, în acestu gustu finu esteticu, cà în portu-i anticu pitorescu, cà în curati'a-i fara pacheia, *) cà în datinele-i pré frumóse si

varie, cà în alte însustri spirituale eminente ale lui.

Vreti voi, oh întieleginti rom., chiar voi sè i-le stricati? Nu ne vine a crede asiá ceva nici decum. Din contra ne lapta firm'a sperantia, cà toti câti sînteti, veti esclamá cu noi dimpreuna: traiésca „pasulu de mîndria“, éra „complimentulu“ censemus esse delendum! Asiá sè fia!

Clusiu, în febr. 1878.

Dr. Grig. Silasi.

Capitanulu Romano.

Se dase trei asalturi redutei neînvinse,
Tustrele îndresnetie si crunte, dar respinse,
Si câmpu 'ntregu de sânge acoperitu érá
Si, cuibu grozavu de mórte, redut'a fulgerá.
În siantiuri trupuri multe gramada, resturnate,
Si altele strapunse, pe dâmburi acatiate,
Formau unu crudu spectacolu ce lumei aretá
Cum scie Dorobantiulu în focu a se luptá.

Romano capitanulu de trei ori cu ai sei
De trei ori ajunsese la siantiuri celu ântâiu,
Si-acum, retrasu de-o parte, stringea colón'a-i rupta,
Cu ea sè se arunce de-a patra óra 'n lupta.

De-odata . . . cine-ar crede! . . . unu aspru colonelu,
Esîndu de nu sciu unde, pasiesce dreptu la elu
Si-i díce: Capítane, nu-mi place-a ta purtare,
„Stai totu în urma!“

— Cine?“ racnesc 'n tulburare

Ostasii lui Romano arsi, rumeni pe obrazu:
„Elu! Capitanulu nostru! din toti celu mai vitézu!“
— Tacere, copii!“ striga Romano la multime,
Apoi spre colonelulu c'unu aeru de marime
Se 'ntórce, îl mesóra c'unu ochiu plinu de dispretiu
Si-i díce: „Colonele, de esti si îndresnetiu
Pe câtu nedreptu si aspru, te 'ndemnu sè vfi cu mine,
Sè vedi de sciu la mórte sè mergu cum se cuvine . . .
Copii! Zoru înainte l'alu patrule asaltu.“

— Ura!“ respundu ostasii . . . ér elu pe calu-i naltu
Pornesce înainte, deprinsu a merge 'n frunte
Si sbóra, dar unu glónte, unu solu alu mortii crunte,
I vine dreptu în cale si-i se opresce 'n peptu.

Atunce capitanulu, pe calu stându înca dreptu,
Racnesce: Colonele! departe esti! . . . respunde
„Cine-i în capu si 'n códa? . . . Eu unde-su si tu
unde? . . .“

Apoi elu cade palidu si móre linu, dîmbindu,
Câci vede în reduta voinicii lui sarindu.

V. Alesandri.

„In Sonntags- und Festanzuge kommt bezüglich der Sauberkeit kein deutscher oder französischer Arbeiter dem rumänischen gleich; denn Letzterer hat für reine Wäsche eine Leidenschaft, die man bei anderen Völkern vergeblich suchen würde.“

*) Rud. Henke Rumänen, Leipzig 1877, p. 138 :

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

— Da, tu ai dreptu, Dominicu, mai nainte de tóte trebuie sè mântuiescu pe Maria! Dar îmi pare că me desteptu dintr'unu visu înfricosiatu . . . Mi-am perdutu capulu . . . Dă-mi svatu . . . Ce sè facu?

XXVIII.

Contele merge la contess'a.

— Ce sè faci? — repetî Dominicu. Eh! dle conte, trebuie s'algri numai decâtu la Clermont.

— Da, numai decâtu, — respunse Annibal. Vîno, betrânulu meu servitoru; vîno betrânulu meu amîcu; sè plecâmu!

Si elu plecà de nou catra usia.

Dominicu éراسî îl opri.

— Oh! dle conte, nu pe acolo! — dise elu.

— Pentru ce?

— Pentru că pe din laintru n'amu puté esî din castelu, fara că sè desteptâmu pe servitori, si ast-felu dn'a marquisa ar scî numai decâtu departarea dtale.

— Ce-mi pasa? Nu va avé curagiulu sè me împedece.

— Dêns'a fara 'ndoiéla nici nu va încercá sè faca acést'a, êns'a ar ghicî scopulu si prin urmare ar luá mesuri. Eu m'am suitu aice pe o scara, pe aceea ne vom puté si scoborî, de cumva vei binevoî. Calea e cam grea, dar, cu bagare de séma, nu e periculósa. Voiu închide duplu tóte usile despartiemêntului; servitorulu de odaia, care se va înfaçisiá mâne deminétiá, va presupune că ai adormitu; înainte de diece óre din deminétiá nu vor cutezá sè sparga usile; deci, fiindu că acuma sînt celu putînu unu-spre-diece óre, vom avé unu avantaju fôrte mare si dn'a marquisa va dormi înca dusa pe când noi vom galopá spre Clermont; căci presupunu că nu te opuni sè faci drumulu acest'a calare?

— Nici decâtu. Ce e dreptu, sîm pré betrânu, pré slabu . . . am suferitu atâtu de multu! dar în o împregiurare cá si acést'a voiu avé putere.

— E bine, dle conte, pune în busunarele dtale si în ale mele atât'a auru, câtu va încapé, si apoi sè plecâmu!

Annibal luá din o mésa o suma mare în auru si în bilete de cassa, pâna când Dominicu încuiá din laintru tóte usile; apoi gentilomulu si vechiulu seu servitoru se scoborira pe ferésta si ajunsera nempedecati si fara sgomotu in curte.

Dominicu luá de nou scar'a in spate si o duse la loculu ei; apoi aprinse o lampa si întrà în grajdulu particularu unde cei doi cai din orientu dormiau pe paie.

Unu copilandru se desteptá si începù sè strige: „hoti!”

Rahon întreveni.

— Éta cincî piese de auru, de cumva nu m'ai vediutu în nóptea acést'a, — dise elu; — déca vei vorbí, te voiu alungá! Alege!

Copilandrulu jurá că va tacé, si grabi sè puna sielele pe Kébir si pe Mesrou.

Annibal si Dominicu se urcara în spatele cailor,

plecara în cursu repede, si facura într'unu timpu fôrte scurtu calea ce-i despartiea de Clermont.

Erá 'n ciori de dí când cei doi calareti intrara în curtea locuintei contelui.

Acest'a abia își schimbà vestmintele, se si duse la guvernatorulu.

Dominicu îl urmà.

— Potu sè vorbescu cu dlu conte d'Octeville? — întrebà Rahon de primul servitoru pe care îl întâlni în vestibulu.

— Dlu guvernatoru nu se scóla nici odata înainte de diece óre deminéti'a.

— Speru, că astadi va face o esceptiune de Țla regul'a generala. Du-te si i spune, că contele Annibal de Rahon este aice si doresce sè-i vorbésca.

— Inse dlu guvernatoru dórme.

-- Destépta-lu!

— Me va alungá!

— Déca te va alungá, te voiu primí eu în serviciu. Fâ iute ce-ti spunu, nu-mi place sè asteptu.

Ioanu d'Octeville a fost în sér'a trecuta la o petrecere, si din caus'a ast'a s'a rentorsu târdû, séu mai bine dîcêndu aprópe de deminétiá. Desteptatu de odata din somnu, elu începù sè în jure aspru, amenintiându că va sfarmá crerii servitorului; dar când audî, că visitorulu asiá de timpuriu este contele Annibal, barbatulu frumósei Olimpie, se îmblândi si grabi sè se îmbrace, dupa ce a datu ordinulu d'a introduce pe Rahon în salonulu celu mare, unde nici elu nu întârdiá sè vina.

— In adeveru, scumpe conte! — esclamá elu cu surisu pe buze, — ce suprindere frumósa! La ce sè potu atribuí graciós'a visita ce me umple de bucuria? Fi-voiu destulu de fericitu spre a-ti puté face vr'unu serviciu? Mi-asiu binecuvéntá stéu'a si asiu multiamí dieilor acést'a.

Inaintându pe drumu în galopu cu Kébir, Annibal a reflectatu; judecat'a lui fôrte întielépta, plecându din inductiune, esplicá unele lacune din povestirea lui Dominicu; elu întielese bine unele lucruri obscure; altele le-a ghicitu, si, plecându din cunoscutu la necunoscutu, nici odata nu se departá de la adeveru.

Acést'a ni esplica purtarea lui hotarita de la începutulu convorbirii sale cu Ioanu d'Octeville, si parut'a lui sigurantia de niste fapte, pe cari în adeveru nu putea decâtu sè le presupuna.

— Scumpulu meu guvernatoru, — respunse elu, — înainte cu câte-va díle ai primitu visit'a . . .

Elu esitá unu patraru de secunda; apoi întarindu-se cu sil'a, adause:

— Dnei contesse de Rahon.

— Óre nu cumva din acea parte sufla vântulu? — cugetá Octeville. Acestu demnu conte pare că a devinitu gelosu.

Apoi adause cu voce nalta:

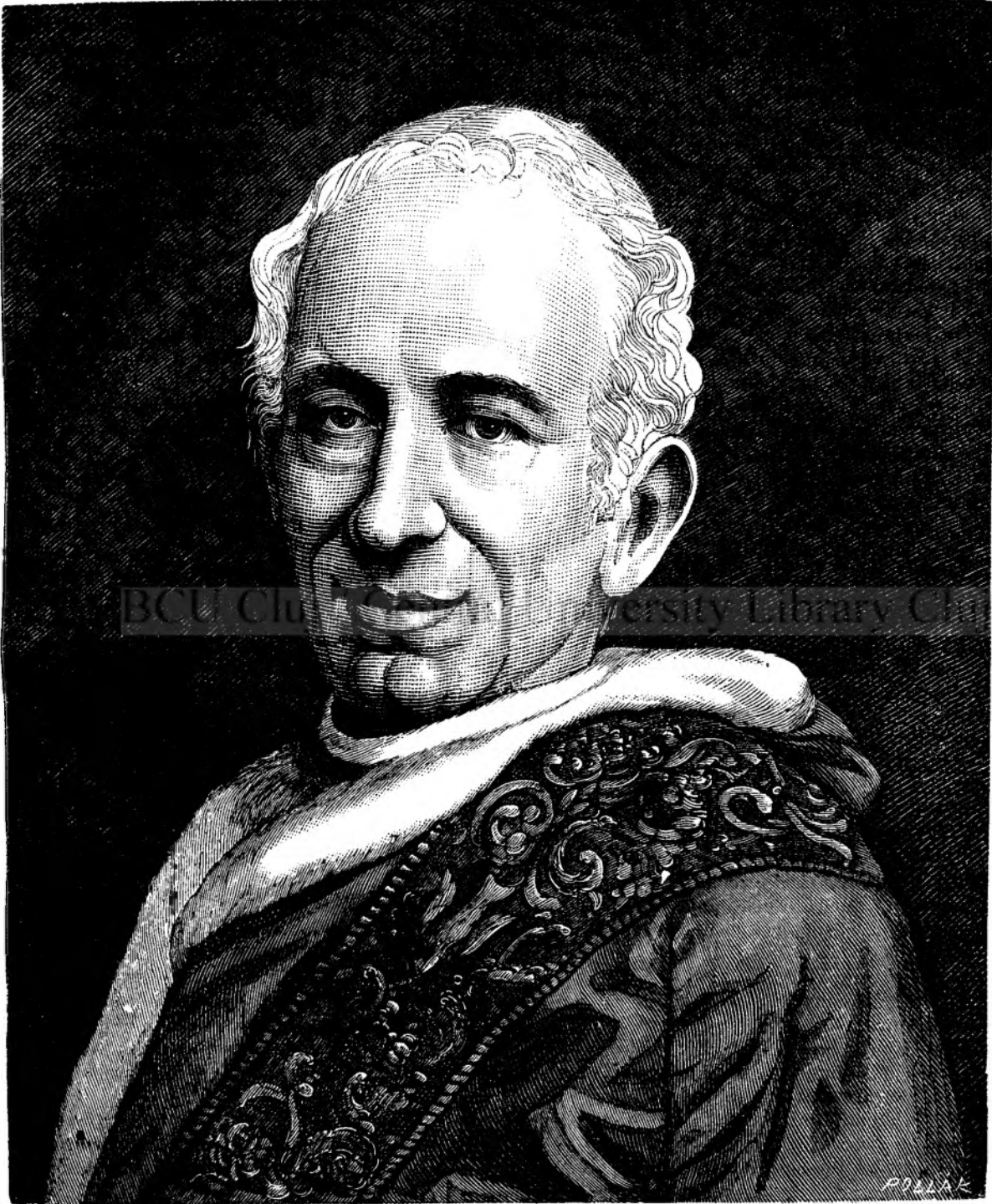
— Am avutu acésta onóre si bucuria.

— Dn'a Rahon, — continuá contele, — a vinitu sè-ti céra unu serviciu.

— Unu serviciu? — repetî guvernatorulu, prefacêndu-se că se mira. Nu sciú de felu . . . nu-mi mai aducu a minte . . .

Annibal îl întrerupse.

— Nu negá, te rogu, — dise elu, — eu sciú totu.

NOULU PAPA, LEON XIII.

— Asiá dara, scumpulu meu conte, spune-mi ceea ce scii . . . ajuta-mi memori'a infidela!

— Dn'a Rahon a cerutu de la dta unu mandatu de arestare spre a închide o femeia. Dta i-ai datu acela mandatu de arestare . . .

— Minunatu! éta cà suvenirile mele revinu. Dta vei judecá dimpreuna cu mine, cà nu puteam sè refusu dnei contesse unu lucru de atât'a importantia, la care pare a tîne atât'u de multu; acést'a erá d'a comite o crima de lesa-galantería.

— Scíu pré bine, scumpulu meu guvernatoru, cà esti unu gentilomu galantu prin escelintia! — respunse contele cu amaraciune. De asta-data înse galanter'ia dtale te-a facutu — fara scirea dtale — complicele unei fapte urite.

Ioanu d'Octeville erá unu felu de papusia ridicula; totusi avea în vènele sale câte-va picaturi de sânge generosu.

Elu tresari si esclamá:

— Vorbesci seriosu?

— Da, pe onórea mea.

— Iti juru, cà n'am sciutu . . .

— Oh! nu te acusu; usiurint'ia nu este crima, si de altmîntre crim'a, trecêndu de-a supra capului dtale, ar ajunge la ministrulu care risipesce acést'a arma înfricosiata, cu care se lovesce cu lasitate la umbra, si care se numesce „mandatu de arestare.“ Vinu sè-ti dicu numai atât'a: Repareza cu loialitate reulu. alu carui autoru fara voia ai fost dta!

— Ce sè facu? sùm gata.

— Nu me asteptám la mai puçinu de la dta! Nici odata nu ne putemu adressá insedar la onórea unui gentilomu! Nenorocit'a femeia arestata sub numele de Ioana Saulnier, pentru causa de nebunia periculosa, se afla în momentul acest'a în unulu din închissorile Presidialului. Dà-mi dóue ordini semnate de dta: unulu care sè me autoriseze d'a trece la momentu pragulu închissorii, altulu care sè-mi confere dreptulu d'a-i redá numai decátu libertatea, deca vei judecá acést'a conveniabila dupa ce ai vediut'o.

— Iti voiu dá numai decátu. Face-mi-vei onórea d'a me însoçi pâna la cabinetulu meu?

— Te voiu urmá.

Cinci minute mai târdiu contele Rahon parasi pe guvernatorulu, ducêndu cele dóue ordini cerute de elu, si se duse la posomorítele închissorii ale Presidialului.

La pórt'a gasi pe Dominicu.

— E bine? dle conte? . . . — E bine, — întrebà betránulu servitoru.

— Peste o óra ea va fi libera, si Dumnedieu va binevoi sè faca o minune . . . de cumva îmi va redá scump'a soçia pe care atât'u de multu am plâns'o

— Oh! dle conte, nu te 'ndoi! este dên's'a, este dn'a cont'essa.

— Te miri, cà în momentul celu de pe urma me gasesci mai necredietoru, — respunse Rahon. Dar cugeta, cà o desamagire m'ar omori! Cugeta cà o bucuría atât'u de necredita, o fericire atât'u de mare, atât'u de completa, la care nimica nu m'a pututu pregati, îmi paru cu neputintia.

Aceste cuvinte se schimbau pe cale.

Contele se oprí înaintea portii mari si cuptusíte cu feru, care formá întrarea la zidirile închissorii.

Elu batù în pórt'a. O ferestutia se deschise. O voce întrebà:

— Ce voiti?

— Ordinulu de la guvernatorulu, — respunse Anibal; — cetesce!

— E bine.

Incuiatórele scârtiaira, si pórt'a mare se 'ntórse în tîtîni.

— Veniti sè vedeti pe prinsonier'a Ioana Saulnier, — dise temnitiarulu, — o sermana fiantia pré blânda si fórt'e trista, care tocmai asiá nu pare a fi nebuna cà dta si eu, si care plânge din deminétia pâna 'n séra, si fara 'ndoiéla din séra pâna 'n deminétia. Ea se afla în secretulu celu mai ascunsu. Sùm cu totulu opritu d'a lasá pe cine-va sè între la ea; dar ordinulu guvernatorului me dispenséza, si de ast'a me bucuru, càci — pe onórea mea — acést'a îmi strîngea ânim'a. Indesiertu sùm temnitiaru, totu nu potu sè am ânima de pétra.

Ce mare mirare cuprinse pe bietulu omu, simtîndu cà visitatorulu i strînge mán'a cu simpatia.

Contele Rahon scóse apoi dintr'unu busunaru o mâna de galbeni, si intindiéndu-i, dise:

— Tîne, amiculu meu, e a dtale, te voiu recompensá mai târdiu de o suta de ori mai bine pentru mângaiósele cuvinte ce mi-ai dîsu acuma.

— Acesti galbeni sînt ai mei? — toti? — gân-gaví temnitiarulu înuimitu.

— Da . . . da . . . ia-i! si acestia sînt numai arvun'a.

— Ah! gentilomulu meu, esti generosu cà unu rege!

— Grabesce sè me conduci la închissóre!

— Numai decátu. Voiu aprinde o lampa si ne vom scoborí

Lamp'a fu aprinsa iute, si temnitiarulu — betu de bucuría pentru noroculu neasteptatu, care i cadiu cà din ceru, plecà înaintea contelui prin lungile coridóre întunecóse si pe scâriile umede ale închissorii.

Ei scoborira la olalta dóue etage suterane; apoi temnitiarulu se oprí înaintea unei usi de josu, si, miscându cu sgomotu legatur'a de chei de la brâu, cautà chei'a acelei usi.

XXIX.

R e v e d e r e a .

Elu vèri în incuiatóre o cheia mare, si usi'a se deschise.

— Dà-mi lamp'a, — dise contele care simtiea ânim'a-i batêndu asiá de tare, încátu mai cà i frângea peptulu, — vreu sè întru singuru.

— Cum vrei, gentilomulu meu; eu sùm aice cà sè te ascultu. Te voiu asteptá în linisce siedîndu pe trépta, càtu vei voi.

— Înainte d'a trece pragulu, cetesce acést'a: guvernatorulu îti poruncesce sè lasi prinsonier'a libera d'a me urmá, deca voiu aflá cu cale s'o ducu cu mine.

Temnitiarulu cetí ordinulu, semnatu de contele Ioanu d'Octeville, si respunse:

— E cu totulu în regula. Cu o hârthía cà si acést'a mi-ai puté eliberá toti prinsonierii mei, de cum-va ai avé gândulu sè mi-i pretindi.

(Va urmá)

S A R O N U ?

Calindarul septemanei.

Dumin.	19	3	E. judetiului. las. de carne.
Luni	20	4	cc. pp. Leon Cataniei, Visarion.
Marti	21	5	c. p. Timoteiu, s. p. Eustatiu.
Mercuri	22	6	afl. rel. mm. d. Eugenia, c. p. Atanas.
Joi	23	7	s. st. m. Policarp, c. p. Antioc.
Vineri	24	8	afl. cap. s. Ioan Botezat.
Samb.	25	9	s. p. Tarasiu, s. st. m. Rigin.

Leon XIII.

— Portretulu pe pag. 89. —

Cronicari ai timpului nostru, nisuium în continnu, cá — prin textu si ilustratiune — sè tînemu pe cetitorii nostri în curentulu evenimentelor mai importante. Astfelu împartesîramu în nrulu nostru din duminec'a trecuta, cá în loculu lui Piu IX s'a alesu Papa la Roma cardinalulu Pecci, carele a luat numele de Leon XIII. Venimu astadi sè completâmu împartesîrea nòstra, publicându portretulu si biografi'a noului Papa.

Elu fu nascutu la 2 martiu 1810, la Carpeneto în Italia, din o vechia familia patriciana, si numele seu de botezu este Joachim. Terminându-si studiile în colegiulu romanu, întrâ în academi'a clericilor de origine nobila, unde studiâ drepturile si teologi'a.

A figuratu cá delegatu papalu în Benevento, apoi la Spoleto si Perugia, curatindu aceste provincii de brigandi. Grigoriu XVI, alu carui prelatu de casa erá dñsulu înca din 1837, îl numi referendarulu signaturei, ér la 1843 arhiepiscopu de Damietta si îl tramise în calitate de nunçiu la Brusela, unde regele Leopold erá fòrte multiamitu cu dñsulu. Trei ani petrecù cá nunçiu în Brusela, când fu preconisatu arhiepiscopu pentru Perugia. Numai la multi ani dupa mórtea papei Grigoriu, îl numi Piu IX cardinalu, si anume la 1853.

Aprópe la trei-dieci de ani elu nu avù favorulu lui Piu IX, din causâ cá Antonelli — temëndu-se de rivalitatea lui — a înstrainatu pe acest'a de dñsulu. Numai dupa mórtea lui Antonelli, îl chiamà repausatulu papa lângã sine si la 21 sept. 1877 il numi camerlengo. În timpî ordinari, camerlengo (camarasiu) priveghiéza administrarea justitiei si a tesaurulu, presiediëndu pe clericii camerei de finançie, compusa din doi-spre-diece prelati. Indata ce pap'a móre, camerlingulu exercita puterea de papa pâna la întrunirea conclavei, facëndu publicatiunile necesarie si preveghiându tóte afacerile. S'au vediutu camerlingi, cari — fiind cá alegerea noului papa a duratu multu timpu — au batutu chiar moneta cu propri'a lor efigia. Cu acestu titlu a exercitatu cardinalulu Pecci autoritatea de pontifice ad interim de la mórtea lui Piu IX. pâna la întrunirea conclavei sèu a colegiulu electoralu alu cardinalilor. E fòrte raru, cá camerlingulu sè fia alesu papa. Totusi camerlingulu Pecci fu alesu.

Caus'a cá dñsulu a întrunitu voturile, este, cá apartîne partidei moderate, si cá atare a fost spriginitu din cele mai multe parti. Alegerea lui fu salutata cu încredere generala.

De si betrânu de 68 ari, dñsulu e sânetosu deplinu. E naltu, uscativu, cu trasature marcate. Are voce sonóra si placuta. În viéti'a privata e afabilu, si vorbesce încetu.

Realisá-va elu sperantiele si încrederea de acumã? Se va vedé mai târdîu!

Literatura si arti

Dlu Vasile Alesandri a publicatu éراسi câte-va poesii în „Convorbiri Literare“, relative la resboiulu actualu. Din aceste reproducemu si noi un'a în nrulu presinte.

La Bucuresci au aparutu de sub tiparu, noi înse nu le-amu vediutu :

„*Mihaiu Vitézulu*“, de A. Athanasiade. Brosiura de 6—7 pagine. Pretiulu 50 bani.

„*Caterina Cornaro*“, cea mai frumósa regina a Ciprului, romanu istoricu; traducere, de V. Gr. Popp. Brosiur'a I Pretiulu 1 leu.

„*Espeditiunea capitanului Nares*“ la polulu Nord, de dn'a Maria Gr. Stefanescu, maestra de gradulu superioru normalu. Brosiura de 44 pagine.

„*Cestiunea orientului si solutiunea sa*“, de T. A. Paschides. Brosiur'a cuprinde trei parti: Dacia-Moesia-Albania-Ellada propria. tabloulu popórelor orientului, Bibli'a-Evangeli'a-Alkoranulu.

Olle Bull, renumitululu virtuosu în violina de odinióra, concertéza în Budapesta. De si în etate de 68 ani, betrânnulu artistu jóca si acumã cu flessibilitatea unui tineru, si a fost multu aplaudatu.

La C. Gebauer în Bucuresci audîmu, cá ar fi aparutu a dóu'a editiune din „Caruti'a Postei.“ Pretiulu?

La Táborzsky si Parsch în Budapesta a aparutu urmatórele piese : „Liliput“, polca française de F. Fahrbach jun., pretiulu 50 cr., — „Weidlingau-Marsch“, de Fr. Roth, pretiulu 50 cr., — „Reissaus“, polka (schnell) de F. Fahrbach jun., pr. 50 cr.

Biserica si scola.

Cine va fi episcopu la Oradea-mare, nu se scie. La începutu erá vorba de mai multe persóne, dar cu încetulu numerulu candidatilor s'a redusu. Totu ce pare a fi positivu, este, cá noulu episcopu se va numi din sinulu diecesei veduvite.

Ce e nou ?

Maj. Sa regin'a nu va veni de ocamdata la Gödöllő. Din caus'a acést'a archiducess'a Maria Valeria s'a dusu dilele trecute din Gödöllő la Viena.

Principele de coróna Rudolf, dupa ce a petrecutu mai tóta érn'a în Englitera, dilele trecute a plecatu catra casa. Pe cale s'a opritu la Berlin, unde e primitu cu multe distinctiuni.

Balu de curte în Viena. La 25 febr. sér'a se tînú în Burgulu din Viena primul balu de curte. La optu óre deja toti óspetii erau adunati; între acestia se aflau ministrii, membrii aristocratíei, toti ambasadorii, mai multi generali, capetaniile autoritatilor, multi deputati si membrii ai casei domnilor. Curtea

se înfaşisă la ôrele 9 si jumetate. Imperatés'a intră condusa de principele de coróna de Hanovera; împeratul conducea pe soğı'a archiducelui Carol Ludovicu. Dupa parecĥi'a împeratésca urmara toti archiducii si archiducessele. Imperatés'a avea o rochia de dantele, bogatu înzestrata cu brillante, cu slep violetu. Împeratul si împeratés'a conversara cu mai multi, si petrecura între ôspeti pâna la mediulu nopții, când apoi si balulu se încheiă.

Serata la Bismarck. In salónele principelui Bismarck se tinu în sâmbet'a trecuta o serata parlamentara, la care luara parte multi deputati, ministrii, si alti barbati cu roluri politice. Petrecerea dură pâna la 11 ôre. Despre politica nu s'a vorbitu nimica — seriosu.

Ospetiu în famili'a Rothschild. In mercuria viitoare se va serbă la Frankfurt a M. cunun'ă ficei br. Willy Rothschild, alu doile siefu alu casei de Frankfurt, cu Max Goldschmidt, fiu alu bancarului B. H. Goldschmidt. Intre juvelieri s'a respânditu scirea, că mirele vŕe sè face miresei unu presentu; deci vr'o unu-spre-diece ênsi grabira sè-si duca obiectele la Frankfurt. Mirele și alese niste obiecte în preğıu de trei sute de mii franci. Mirés'a fu încântata de splendórea lor. Inse mam'a ei i dîse, că acele obiecte sînt pré scumpe, deci sè le refuse. Fét'a se supuse, si juvelierii se rentósera, fara sè fi pututu face tĕrgu. Mirele a trebuitu sè-si dea cuvĕntulu de onóre, că va pastră ritulu israelitu si că în cas'a lui se va mânca numai „cosieru.“

Unu brillantu perdutu. Cu ocasiunea ospetiu-lui duplu din Berlin, principess'a Charlotte a perdutu unu brillant în preğıu de cinci mii de marce. S'a cercatu în tóte partile, înse nu s'a pututu gasi.

În dieta dîlele trecute s'a debatutu totu proiectele de legi relative la împacarea cu Austria pe cei diece ani urmatori, si a nume tarif'a vamala si conventiunea cu Societatea Lloyd.

Români în Cairo. Dlu doctoru G. M. Caradjai adreséza din Cairo (Egiptu) — diuarulți „Românulu“ — o scrisóre în care descrie viu'a multiamire si entusiasmulu ce a produsu între cei 350 Români, ce locuiescu în acelu orasiu, scirile despre proclamarea independintiei României si despre isbândeles câstigate de ostirea ei pe câmpii de bataia. Dlu dr. Caradjai, împreuna cu ceilalti Români, astépta cu nerabdare sè véda fâlfâindu în Cairo tricolorulu României lângă alu celoralte state suverane; dsa ofere gratuitu ministerului românu o casa a dsale cu patru etagie pentru localulu consulatulu românu si pentru functionarii lui.

Delegatiunile Austriei si Ungariei vor continuă siedintiele lor la 7 martiu.

Carte oprita. Ministerulu de culte a opritu din scólele române: „Geografi'a Ardélului — pentru scólele populare române“ de I. M. Moldovanu, Blasiu 1870.

Dlu Ioanu Tieranu, comerciantu în Oravitia, a fost acusat cu infidelitate, pentru că a vĕndutu câteva esemplare din chart'a „Dacia moderna“; totu odata din 18 maiu 1877 a fost arestatu preventivu. Pertractarea finala se tinu în 27 febr. la tribunalulu din Budapesta, si acusatulu fu achitatu si pusu pe picioru liberu.

Advocatu nou. Dlu Ionu Becineaga, din comit. Carasiu, a facutu censura advocatîala.

Resboiulu.

Pacea, de si e facuta, totusi înca nu s'a scrisu. Caus'a e, că Port'a nu vré sè cedeze cele siese năi cuirasate pretinse de Russi'a. (În nr. trecutu la despagubirea în bani, în locu de o mia patru sute de mii, sè se cetésca o mia patru sute de milióne.)

Predarea cetătilor dunarene s'a începutu. Turcii au evacuatu Rusciuculu, unde Rusi'ă întrara.

Trupele române întrara în Vidin la 24 febr. dupa miédiadi, dupa ce turcii mai întâiu iesira de acolo. Turcii au dusu cu sine armele si tunurile mai usiore, înse tunurile mai grele le-au lasatu acolo.

Mobilisările sînt la ordinea dîlei. Russi'a își aduna ostiți numeroșe în Români'a; Austro-Ungaria face mari pregatiri de mobilisare, si delegatiunile au sè votezè spre acestu scopu 60 de milióne de fl.; Englitera își tîne flot'a gata, nu departe de Dardanele; în Serbi'a s'a datu ordinu, că toti cei de 18—40 ani sè se înfașisiez.

Aritmogrif.

— De B. G. —

1. 4. 15. 16. 9. 14.	Unu corpu în chimia.
2. 18. 8. 5. 13.	Nume femeiescu.
3. 8. 7. 18. 8. 12.	Orasiu în Basarabia.
4. 12. 17. 9. 19. 17. 11.	Orasiu în Siberia.
5. 9. 10.	Unu animalu selbaticu.
6. 9.	Produnctiunea unor funtie.
7. 4. 7. 4. 20. 8.	Unu orasiu vechiu.

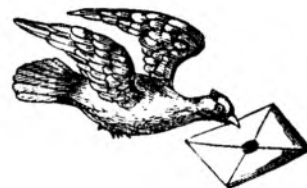
Initialele cuvintelor ghicite, de sus în josu dau numele unei cetăti faimóse, ér literile finale cetite de jos în sus numescu unu rîu alu acelu orasiu.

Deslegarea siaradei din nr. 11:

„Trasura.“

Bine au ghicit'o dómnele si domniórele: Emilia Popu, Amalia Crisianu, Zoe Dimbu, Raveca Feleteanu, Nina Popovicu, Eufrosina Popescu, Aurelia Bradu, Maria Popescu, Luisa Ardeleanu, Silvia Lugosianu, Josefina Albu, Lucia Popu, Lucretia Netolianu, Anna Bolduranu, Adelina Bucuru.

Post'a Redactiunii.

Manastirea Varatic. S'au tramisu. Credemu, că de atunce le-ati si primitu.

Blasiu. Ve multiamimu, că ne-ati facutu atentu, că poesí'a: „Ce-i amorulu“, publicata în nr. 10 alu foiu nóstre, cu scrierea „V. B. Muntenescu“ este unu plagiatu, din „Amory“ de Dumas si tradusu de M. Costescu, pag. 422.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IUSIFU VULCANU.